

**Рус мәктәпләрендә белем алучы рус телле укучылар өчен татар теленнән
республика олимпиадасының муниципаль туры биремнәренен җаваплары
2025-26 уку елы, 11 сыйныф**

Время проведения (үткәру вакыты) – 180 минут

Максимальный (максималь) балл – 97 балл

1. Озаглавьте картину (2 б.). *ХӨКЕМ АЛДЫННАН; БАШ ИМӘС МУСА ЖӘЛИЛ ... (рәссам биргән атама булмаса да мөмкин, темадан чыгып бирелсен)*

Составьте 5 вопросительных предложений по картине (по 3 балла за каждое предложение, макс. б. – 15+2=17 б.).

1. *Рәссам шагыйрь образының нинди сыйфатларын чагылдыра алган?*
2. *Муса Жәлил нинди халәттә?*
3. *Сорау алучыларның халәтләре нинди?*
4. *Муса Жәлилнең сынмас рухы нинди штрихларда чагылыш тапкан?*
5. *Әлеге картина күңелегездә нинди тойгыларны уятты?*

2. К словосочетаниям присоединяйте окончания и с ними составьте предложения (За каждое правильное словосочетание и правильно составленное предложение по 2 балла (1+1), макс. б. – 6).

Нәрсәне?

Сөембикә манарасыН

Кая?

Сөембикә манарасыНА

Кайда?

Сөембикә манарасыНДА

Сөембикә манарасын төрлө яклап фотога төшердем. Туристлар Сөембикә манарасына менәргә теләкләре булуын айттеләр. Сөембикә манарасында ярым ай бар

3. Среди слов, приведенных в скобках, найдите правильный вариант и подчеркните (по 2 б, макс. -10) .

1). Урмандагы алан (кебек, **буйлап**, дип) Керпе бара. 2). Кая (**карама**, күрмә, тыңлама), кыштырдавык яфраклар. 3). Аяк асты, бөтен тирә-як сары, кызгылт (агачлар, ботаклар, **яфраклар**) белән түшәлгән. 4) Калын итеп түшәлгән яфрак (**келәм**, идән, жир) өстеннән баруы кызык та, рәхәт тә. 5). (Язның, жәйнең, **көзнен**) шушындый жылы, вак яңгыр сибәләп торган вакытын ярата Керпе. (Ф.Сафиннан)

4. Выберите и вместо многоточия ставьте фразеологизм. (по 2 б., макс. б. -8)

А. Бу мәсьәләгә **(4)** ярамый.

Ә. Узган ел **(3)** вакыйгаларга бай булды.

Б. Әнием аш-су пешерергә бик оста, аның бәләшләре **(1)** була.

В. Кешедән **(2)** жиңел, аңа ярдәм итергә тырышырга кирәк.

1) телеңне йотарга

2) йөз чөөрергә

3) уңышлардан баш әйләнергә

4) күз йомарга

5. Найдите слова, спрятанные в следующих словах (макс.-10 б.).

умыртка, юмартлык

умыртка: ук, ука, урт, урак, урам, утар, март, кыр...

юмартлык:март, арт, юл, тар, лар, ю, карт....

6. Прочитайте, напишите ответ (макс. – 5 б.)

Роза, Нина, Наза, Әсма бер малай белән танышалар. Үзләренең исемнәрен айтәләр дә:

- Синең исең ничек соң? – дип сорыйлар.
- Бергезнең исеменнән беренче хәрефне, икенчегезнең исеменнән икенче хәрефне, өченчегезнең исеменнән өченче хәрефне, дүртенчегезнең исеменнән

дүртенче хәрефне алып, бергә тезгәч, минем исемем килеп чыга, - дигән малай.

Малайның исеме ничек булган?

Риза

7. Выберите правильный вариант (макс. б. -5)

Проблемалар килеп чыкса, якын кешеләрең белән **киңәшләшәргә/көлешәргә/елашырга** кирәк.

Кешеләргә уңай хисләр **кирәкми/булмый/ярдәм итә**.

Тискәре эмоцияләргә **булдыр/онытма/уңайлары белән алмаштыра бел**.

Начар кәеф булса, **ела/кычкыр/сәбәбен аңларга тырыш**.

Сәламәтлекне какшатуга сәбәп була торган эмоцияләргә **кичер/сакла/контрольдә тот**.

8. Переведите на русский язык (за каждую фразу по 1б., макс. 5 б.).

1. Мин синенң белән тулысынча килешәм.
2. Ыйчшиксез! Әлбәттә!
3. Мин катгый рәвештә каршы.
4. Булмас!
5. Менә сиңа мә!

-
1. Я полностью с тобой соглашаюсь
 2. Несомненно! Конечно!
 3. Я категорический против
 4. Не может быть!
 5. Вот тебе на!

9. Составь предложения, расставив слова, выражения правильно (по 1 б., макс.б -5)

1. Кечкенә шәһәрләрдә, авылларда горейф-гадәтләр яхшы саклана.
2. Кечкенә шәһәрләрнең, авылларның тарихы күп елларга сузыла.
3. Һәр шәһәрчекнең, авылның үзенә генә хас үзенчәлеге бар.
4. Кечкенә шәһәрдә, авылда кешеләр бер-берсен белән дус яши.
5. Кечкенә шәһәрдән матур табигать тә ерак түгел.

1. горейф-гадәтләр/саклана/авылларда/яхшы/ кечкенә шәһәрләрдә/
2. авылларның / тарихы/сузыла/кечкенә шәһәрләрнең/күп елларга
3. үзенчәлеге бар/авылның/Һәр шәһәрчекнең/үзенә генә хас/

4. бер-берсен белән/кечкенә шәһәрдә/дус яши/авылда/кешеләр/
5. табигать тә/матур /кечкенә шәһәрдән/ерак түгел

10. Прочитайте текст и выполните задания по тексту (макс.б. -26)

Туган илне сагыну дигән хис тә төрле дәрәжәдә, төрлечә була икән. Менә син чит ил урамнарында ялгыз йөрөп кара. Шагыйрь әйтмешли, син кем кадерлесе анда? Кинәт авырдың, ди. Докторга күренү өчен, күпме доллар кирәк? Синәң өчен анда беркем дә җавап бирми, син анда берәүгә дә кирәк түгел. Чит дөньяның иң эре башкаласында, иң зур урамның уртасында син – ком бөртеге. Ватан дигән газиз җирне эңә шунда син бөтен нечкәлегә белән аңлый башлайсың. Мин бу хисне күп тапкырлар дөньяның күп калаларында кичердем. Бу хис Римда, Тегеранда, Каһирәдә, Истанбулда, Коломбода, гомумән, бер җирдә дә минем күңелемнән китмәде. Чын сагыну үзен шунда танытты.

Безнең авылда яшълеген Уральск шәһәрендә уздырган тегүче Гатият абзый бар иде. Ул заманында Тукайлар, Кариевлар белән таныш булган. Шулар абзый сөйли торган иде: “Чит җирләрдә шунысы читен: үз авылыңның су буендагы ташына кадәр сагынасың”. Без, малайлар, аннан көлә идек. Су буендагы чыпчык ташын кем сагынсын? Ләкин без ашыгыбрак көлгәнбез. Гатият абзыйның бу сүзләрен мин хәзер яхшы аңлайм.

Һәркемнең үз балачагы, үз шәһәре, үз авылы, үз чишмәләре, үз таулары бар. Һәркем дөньяда безнең шәһәрдән, авылдан, чишмәдән, таудан да матур урын юк дип ышанып яши бирә. Җир шарында алты кыйтга бар һәм алар һәрберсе үзенчә матур. Әмма иң матуры, әлбәттә, син туган, син үскән җир.

(М.Мәһдиев)

1) Придумайте название текста (4 б.)

Чын сагыну хисе

2) Назовите смысловые абзацы текста (по 2 б., макс. б. - 6).

- 1). Читтә йөргәндә туган илеңне сагыну хисе.
- 2). Гатият абзый күңелендәге сагыну хисе.
- 3). Үзеңнеке иң матуры.

3) Изложите в 6 - 8 предложениях суть отрывка из текста.

Һәркемнең үз балачагы, үз шәһәре, үз авылы, үз чишмәләре, үз таулары бар. ...

(по 2 б., макс. б. – 16)
